

Luonnos 18.9.2020

*Laitilan ikääntyneen väestön palveluiden järjestämissuunnitelma
vuosille 2021-2024*

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Laitilan kaupungin ikääntyneen väestön palvelujen visio ja arvot	1
2.1 Visio	1
2.2 Arvot	1
3. Laitilan ikääntyneen väestön palvelujen peittävyden tarkastelua ja resurssien tarpeen tarkastelua	3
4. Laitilan ikääntyneen väestön palvelujen tavoitteet, keinot ja mittarit	4
5. Suunnitelman tärkeimmät painopisteet	8
6. Suunnitelman päivitys ja seuranta	11
Liite 1 Palvelujen peittävyys Laitilassa (poikkileikkaustutkimuksia)	
Liite 2 Laitilan kaupungin ikäihmisten palvelujen asiakasmäärän arvio väestöennusteen pohjalta vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040	
Liite 3 Suunnitelman laatijat	

1. Johdanto

Laitilan ikääntyneen väestön palveluiden järjestämissuunnitelma antaa erityisesti kuntapäätäjille ja työntekijöille tietoa Laitilan ikääntyneen väestön palveluihin liittyvistä asioista. Suunnitelmasta ilmenee, millä toimenpiteillä Laitilan kaupunki tulevina vuosina edistää ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista. Lisäksi suunnitelmasta ilmenee, millä tavoin Laitilan kaupunki järjestää ja kehittää tulevina vuosina ikääntyneiden tarvitsemia palveluja. Painopiste tässä järjestämissuunnitelmassa on hyvinvointia tukevien palveluiden (ennaltaehkäisevät palvelut) ja kotiin tarjottavien palveluiden kehittämisessä. Laitilan ikääntyneen väestön palvelujen järjestämissuunnitelman lähteenä on käytetty mm. vanhuspalvelulakia ja asetusta, Tilastokeskusta ja kunnan omia toimintalukuja.

2. Laitilan kaupungin ikääntyneen väestön palvelujen visio ja arvot

2.1 Visio

Laitilan kaupungin ikääntyneiden palveluja järjestävät tahot edistävät ikääntyneiden terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia järjestämällä laadukkaat palvelut ikääntyneiden tarpeet huomioiden oikea- aikaisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti ammattitaitoisen henkilöstön avulla.

2.2 Arvot

Itsemääräämisoikeus

- turvataan ikääntyneiden riittävä tiedon saanti olemassa olevista palveluista
- mahdollistetaan ikääntyneiden osallisuus heitä koskevien asioiden suunnitteluun

Oikeudenmukaisuus

- turvataan yhdenvertainen palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko

Turvallisuus

- varmistetaan koulutetun henkilöstön riittävä määrä suhteessa asiakkaiden määrään huomioiden asiakkaiden toimintakyky ja muu hoitoisuus
- turvataan sosiaalisen tuen ja palvelujen saatavuus

Yksilöllisyys

- kohdataan ikääntyneet arvokkaina ja ainutlaatuisina
- mahdollistetaan ikääntyneiden vastuunotto omasta elämästä
- kannustetaan ikääntyneitä omatoimisuuteen huomioiden ikääntyneiden omat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset voimavarat

Palveluiden taloudellisuus ja kustannustehokkuus

- turvataan ikääntyneiden tarkoituksenmukaisten palvelujen saaminen oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa
- tuotetaan määrältään ja laadultaan sekä vaikuttavuudeltaan tarkoituksenmukaisia palveluja kustannustehokkaasti joko omana toimintana, ostopalveluna tai kolmannen sektorin palveluna

3. Laitilan ikääntyneen väestön palvelujen peittävyden ja resurssien tarpeen tarkastelua

Palvelujen peittävyttä Laitilassa on tarkasteltu poikkileikkaustutkimuksina. Tuloksia on liitteessä 1.

Laitilan kaupungin ikääntyneen väestön palvelujen asiakasmäärää on arvioitu vuoteen 2040 saakka (liite 2). Arviointi on tehty tilastokeskuksen väestöennusteen pohjalta. Arvioinnin tulosten mukaan säännöllistä kotihoitoa saavien asiakkaiden määrä tulee lisääntymään.

Valtakunnallisesti ja myös Laitilassa ikääntyneen väestön palvelujen muutossuunta on avopalvelujen laajentaminen ja kehittäminen.

Hoitohenkilökunnan mitoitus vuonna 2020 on Koivukodossa 0,68. Koivukoto on tehostettu palveluasumisyksikkö. Vanhainkodin (Kaukolankoti) hoitohenkilökuntamitoitus on 0,66.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista: henkilöstömitoitus oltava ympärivuorokautisissa hoitoyksiköissä (tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido) 1.10.2020 vähintään 0,5 työntekijää, 1.1.2021 vähintään 0,55 työntekijää, 1.1.2022 vähintään 0,6 työntekijää ja 1.4.2023 vähintään 0,7 työntekijää asukasta kohti.

4. Laitilan ikääntyneen väestön palvelujen tavoitteet, keinot ja mittarit

IKÄÄNTYNEIDEN HENKILÖIDEN HYVINVOINTI

Tavoitteet	Keinot	Mittarit	Aikataulu	Vastuuhenkilö	Toteutuma
Yksin asuvien ikääntyneiden syrjäytymisen ehkäisy	<p>Kuntouttava päivätoiminta</p> <p>Kehitetään monimuotoisia vapaaehtoistoiminnan malleja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>Hyvinvointia edistävien ja palvelutarvetta kartoittavien kotikäyntien tekeminen 83-vuotiaille</p>	<p>Päivätoiminta-asiakaskäynnit/vuosi.</p> <p>Käytössä olevat toimintamallit.</p> <p>Toteutuneet käynnit.</p>	<p>Vuosittain</p> <p>Vuosittain</p> <p>Vuosittain</p>	<p>Erytysasiantuntija</p> <p>Kuntoutus- ja virikeohjaaja</p> <p>Kotihoidon fysioterapeutti</p>	
Ikääntyneiden osallisuuden lisääminen heitä koskevilla asioissa.	<p>Ikäkkäiden palveluita koskeva webropol-kysely.</p>	<p>Kyselystä saatujen vastausten määrä.</p>	<p>Vuosittain</p>	<p>Ikäihmisten palvelujohtaja Toimistos sihteeri</p>	
Ikääntyneiden henkilöiden hyvinvoinnin turvaaminen.	<p>Ikääntyneiden henkilöiden kulttuuri- ja liikuntapalveluiden saatavuus.</p> <p>Palveluiden piiriin tulevien asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnit ovat käytössä ikäkkäiden palveluissa.</p>	<p>Ikääntyneille suunnattujen ryhmien monimuotoisuus</p> <p>RAI-arviointimittarin käyttöönotto</p>	<p>Vuosittain</p> <p>viimeistään 1.3.2023 mennessä</p>	<p>Vakka-Opisto, Laitilan suunnittelija Vapaa-aikapäällikkö</p> <p>Ikäihmisten palvelujohtaja</p>	

HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI

Tavoitteet	Keinot	Mittarit	Aikataulu	Vastuhenkilö	Toteutuma
Ammattitaitoinen, motivoitunut ja sitoutunut henkilökunta	Henkilöstön työtyytyväisyyskyselyt. Täsmäkoulutusta tarpeisiin. Tulevaisuuden koulutustarpeiden huomioiminen.	Koettu työtyytyväisyys. Täydennyskoulutuspäivien määrä/vuosi.	Kysely tehdään erikseen ilmoitettuna ajankohtana. Vuosittain	Työhyvinvointipäällikkö Ikäihmisten palvelujen esimiehet	
Henkilöstön työkyvyn edistäminen	Varhainen tuki. Mahdollinen työkokeilu. Ikäjohtaminen.	Sairauspoissaolojen seuranta	Vuosittain	Ikäihmisten palvelujen esimiehet Työterveyshuolto	

PALVELUJEN JÄRJESTÄMISEN TALOUDELLISET JA MUUT VOIMAVARAT

Tavoitteet	Keinot	Mittarit	Aikataulu	Vastuhenkilö	Toteutuma
Kustannustehokas ikääntyneen väestön palvelujen tuottaminen	Ikääntyneet hoidetaan oikeassa paikassa.	Poikkileikkaustutkimus (RAVA-toimintakykymittaria käyttäen siihen saakka kunnes RAI-mittari on käyttöön otettu viimeistään 1.3.2023)	Vuosittain	Kotihoidon johtaja Asumispalvelujohtaja Erityisasiantuntija	
.... hyvissä tiloissa	Yhteistyö teknisen toimen kanssa.	Arviointi vuosittain	Vuosittain	Yksiköiden vastuhenkilöt ja yhteistyössä teknisen toimen kanssa	
..... riittävällä ja osaavalla henkilöstöllä	Onnistuneet rekrytoinnit. Oppilaitosyhteistyö. Työntekijöiden oikea määrä suhteessa tarjottaviin palveluihin.	Arviointi vuosittain Asiakasmäärät eri palveluiden piirissä.	Vuosittain Vuosittain	Kotihoidon johtaja Asumispalvelujohtaja Erityisasiantuntija Ikäihmisten palvelujohtaja	

PALVELURAKENNE

Tavoitteet	Keinot	Mittarit	Aikataulu	Vastuhenkilö	Toteutuma
Ikääntyneiden henkilöiden hoiva- ja hoitoketju on toimiva	SAS-ryhmän (selvitä, arvioi ja sijoita-ryhmä) säännölliset kokoukset.	Kokoontumiskerrat	Vuosittain	Ikäihmisten palvelujohtaja	
Kotiin annettavien palvelujen kehittäminen	Arviointijaksojen käyttöönotto Yöaikaisen kotihoidon tarpeen tarkastelu	Arviointijaksojen määrä/vuosi Yöaikaisten kotihoidon käyntien määrä/vuosi	Vuosittain Vuosittain	Kotihoidon johtaja Kotihoidon johtaja	
Omaishoidon lisääminen	Aktiivinen informointi palvelusta yhteistyössä vanhuspalveluiden toimijoiden kanssa	Omaishoidettavien määrä/vuosi.	Vuosittain	Erytisasiantuntija	
Ikääntyneet henkilöt ja heidän omaisensa saavat tietoa ikääntyneen väestön palveluista ja etuuksista.	Laitilan kaupungin oman Ikäihmisten palveluneuvonnan tunnetuksi tekeminen Maakunnallisen asiakas- ja palveluohjauksen (KomPASSin) tunnetuksi tekeminen	KomPASSin kautta tulleiden yhteydenottojen määrä.	Vuosittain	Ikäihmisten palvelujohtaja Muistikoordinaattori-palveluohjaaja	
Riittävä määrä tehostetun palveluasumisen paikkoja.	Tehostetun palveluasumisen paikkoja tuotetaan kunnan omana toimintana ja ostopalveluna.	Tehostettuun palveluasumiseen pääsemistä odottavien määrä	Jatkuva seuranta	Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja	

5. Suunnitelman tärkeimmät painopisteet

Vanhuspalvelulaissa ja laatusuosituksessa painotetaan, että toimintakykyä, hyvinvointia, terveyttä edistävää toimintaa ja palveluita, kuntoutusta sekä koti- ja omaishoitoa tulee lisätä ja monimuotoistaa. Laitilan ikääntyneen väestön palveluiden järjestämissuunnitelman tärkeimmiksi painopisteiksi on nostettu hyvinvointia tukevien palveluiden (ennaltaehkäisevät palvelut) ja kotiin vietävien palveluiden kehittämisen tärkeys palvelu- ja akuuttihoidon rinnalla. Näistä selkeäksi kokonaisuudeksi nousivat;

- palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen
- muisti- ja palveluneuvonnan kehittäminen
- yksinäisyyden vähentäminen
- vapaaehtoistoiminnan lisääminen
- omaishoidon kehittäminen
- laitoshoidon paikkojen muuttaminen tehostetun palveluasumisen paikoiksi

Palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen

RAI –arviointimittari otetaan käyttöön viimeistään 1.3.2023. Palvelutarpeen arviointiin keskittymällä saadaan parhaiten asiakkaalle oikea palvelu oikeaan aikaan.

Muisti- ja palveluneuvonnan kehittäminen

Tavoitteena on Laitilan kaupungin muisti- ja palveluneuvonnan jalkauttaminen kuntalaisten keskuuteen ja Varsinais-Suomen asiakasohjauspalvelun eli KomPASSin tunnettavuuden lisääminen.

Yksinäisyyden vähentäminen

Ikääntyneiden henkilöiden syrjäytymistä ehkäisevät palvelut ovat myös erittäin tärkeä kehittämiskohde. Yksinasuvien ikääntyneiden henkilöiden määrä lisääntyy koko ajan. Syrjäytyminen sosiaalisista suhteista voi osaltaan lisätä ikääntyneen väestön masennusta ja alkoholin käyttöä. Sosiaali- ja terveystoimen lisäksi myös muiden hallintokuntien, seurakunnan ja kolmannen sektorin ikääntyneille henkilöille järjestämät palvelut ovat merkityksellisiä tässä suhteessa. Laitilan kaupunki on mukana Fingerroos – säätiön löytävän vanhustyö –hankkeessa. Hanke toteutetaan vuosina 2018 – 2021. Hankkeessa on mukana Vakka-Suomen kunnista tällä hetkellä Laitila ja Uusikaupunki. Molemmilla paikkakunnilla on käynnistetty vertaistuellinen yli 60-vuotiaille päihteiden kanssa tasapainoileville ikäihmisille Pilkerühmä.

Vapaaehtoistoiminnan lisääminen

Vapaaehtoistoiminnan koordinoinnissa ja järjestämisessä on kuntoutus- ja virikeohjaajan työpanos tärkeää. Vapaaehtoistoiminnan suunnittelu yhteistyössä yhdistysten, järjestöjen, seurakuntien ja tällä hetkellä toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten kanssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta saadaan vapaaehtoisia paremmin mukaan toimintaa. Iäkkäiden palveluiden vapaaehtoistoiminnassa korostuvat ulkoiluttaminen ja keskusteluhetket iäkkäiden kanssa. Vapaaehtoisten toivotaan myös järjestettävän erilaisia ryhmämuotoisia toimintoja.

Omaishoidon kehittäminen

Laitilan kaupungin palveluksessa on kaksi omaishoidon lomittajaa. Omaishoitajia kannustetaan pitämään lakisääteisiä vapaitaan. Omaishoitajia kannustetaan käymään myös vapaaehtoisissa hyvinvointi- ja terveystarkastuksissa.

Laitilan kaupungin ikäihmisille järjestämään päivätoimintaan osallistuu myös omaishoidon tuen piirissä olevia henkilöitä. Näin ollen päivätoiminta tukee omalta osaltaan omaishoitajien jaksamista.

Omaishoitajille ja omaishoidettaville Laitilan kaupunki, Laitilan Vanhaintuki ry ja seurakunta ovat yhdessä järjestäneet virkistyspäiviä. Tarkoitus on, että virkistysiltapäiviä järjestetään myös tulevana vuosina. Suunnitelmissa on edellä mainittujen lisäksi järjestää lyhytkestoisia kahvitteuhetkiä.

Laitoshoidon paikkojen muuttaminen tehostetun palveluasumisen paikoiksi

Tavoitteena on laitoshoitopaikkojen muuttaminen tehostetun palveluasumisen paikoiksi. Tehostetun palveluasumisen paikkoja tulee olla riittävästi palvelujen tarvisijoiden määrään nähden.

Muuta huomioitavaa

Osana ikääntyneen väestön palveluiden kehittämistä valtakunnallisestikin on palveluiden yhteen kokoaminen. Ikääntyneen väestön hyvinvointikeskus toisi sote-palveluiden lisäksi turvaa ja yhteisöllisyyttä myös kotona asuville ikäihmisille. Ikääntyneen väestön hyvinvointikeskuksen tiloihin voitaisiin sijoittaa esim. lyhytaikaishoitoa ja kuntoutusta antava yksikkö, tehostetun palveluasumisen yksikkö, seniorikuntosali, päivätoiminta, omaishoidon palveluja sekä palveluohjaus ja -neuvontapalvelut. Kaikkien ikääntyneiden palvelujen keskittäminen yhteen ikäihmisten hyvinvointikeskukseen mahdollistaa palveluiden yhteensovittamisen asiakkaan kannalta. Näin myös henkilöstöressurit saadaan hyötykäyttöön ja mahdollisuus eri palvelujen tuottamiseen kustannustehokkaasti lisääntyvät.

Ikääntyneiden henkilöiden määrän lisääntyessä myös muistisairaiden määrä lisääntyy. Muistisairaiden kohdalla on tärkeää huomioida katkeamaton palveluketju. Laitilassa toimiva muistikoordinaattori on tärkeä osa palveluketjua. Tulevaisuudessa tarvitaan lisää nimenomaan käytöshäiriöisille muistisairaille tarkoitettuja ympärivuorokautisia hoitopaikkoja.

Teknologiaa on nykyisin kaikkialla, ja sen merkitys vain kasvaa tulevaisuudessa. Vuonna 2017 jo 77 prosenttia suomalaisesta väestöstä käytti älypuhelinta. Teknologia voi integroida iästä ihmistä arkeen ja yhteiskunnan aktiiviseksi toimijaksi. Tällöin se mahdollistaa osallisuuden, sosiaalisen mukanaolon ja itsensä toteuttamisen. Teknologisia ratkaisuja mietittäessä painopisteen tulee olla iäkkään ihmisen toimintakyvyn tarkastelussa. Teknologian keskeinen tehtävä on helpottaa arkea. Teknologian tulee tukea ja mahdollistaa itsenäinen kotona asuminen, parantaa ja ylläpitää elämänlaatua ja olla käytettävyydeltään iäkkäälle ihmiselle soveltuvaa, mielekästä ja motivoivaa. Teknologian käytön haasteet liittyvät erityisesti tietoliikenneyhteyksiin perustuviin teknologioihin. Yhteydet eivät ulotu kaikkialle ja silloin teknologiset ratkaisut eivät yksin pysty tilannetta ratkaisemaan, vaan edellyttävät iäkkäiden monimuotoisia asumismahdollisuuksia taajama-alueella. Teknologia ei ole itseisarvo, vaan sen avulla voimme luoda toiminnantäyteistä elämää kaikkiin elämäntilanteisiin.

Ympärivuorokautista hoitoa antavien kunnallisten yksiköiden osalta painopiste on palvelulaadun kehittäminen, toimintakykyä tukevan työtteen ja siihen liittyvän osaamisen vahvistaminen.

Seutukunnallisessa yhteistyössä painopisteenä on ikääntyneiden henkilöiden parissa toimivien työntekijöiden välinen yhteistyö ja osallistuminen mahdollisiin seutukunnallisiin koulutuksiin.

6. Suunnitelman päivitys ja seuranta

Laitilan ikääntyneen väestön palveluiden järjestämissuunnitelman päivittävät ja seurannan toteuttavat ikäihmisten palvelujen johtoryhmän jäsenet kerran vuodessa. Suunnitelman päivitys ja seuranta toimitetaan kerran vuodessa tiedoksi sosiaali- ja terveystieteiden lautakuntaan ja kerran vaalikaudessa tiedoksi valtuustoon.

Palvelujen peittävyys Laitilassa (poikkileikkaustutkimuksia)

Päiväys	75 vuotta täyttäneiden laitilalaisten määrä
2.11.2015	917
7.11.2016	954
6.11.2017	913
19.11.2018	927
18.11.2019	947

75 vuotta täyttäneistä:	2.11.2015	7.11.2016	6.11.2017	19.11.2018	18.11.2019
Säännöllisen kotihoidon piirissä	99	105	102	102	103
Tehostetussa palveluasumisessa	73	73	70	77	75
Omaishoidontuki	29	32	30	28	38
Vanhainkodissa	41	40	43	48	49
Terveyskeskuksessa pitkäaikaisessa laitoshoidossa	0	3	0	1	0

Palvelujen peittävyys Laitilassa:

	2.11.2015	7.11.2016	6.11.2017	19.11.2018	18.11.2019	Laitilan kaupungin tavoite ollut
Kotona asuvien osuus (pois lukien ympärivuorokautisen palvelun piirissä olevat)	87,6 %	88,2 %	88,0 %	86,4 %	86,9 %	91 -92 %
Säännöllistä kotihoitoa saavien osuus	10,8 %	11,0 %	11,2 %	11,00 %	10,9 %	13 – 14 %
Omaishoidontuen piirissä	3,2 %	3,4 %	3,3 %	3,0 %	4,0 %	6 - 7 %
Tehostetun palveluasumisen piirissä	8,0 %	7,7 %	7,3 %	8,3 %	7,9 %	6 - 7 %
Vanhainkodissa ja tk:n pitkäaikaisessa laitoshoidossa	4,5 %	4,5 %	4,7 %	5,3 %	5,2 %	2 -3 %

**LAITILAN KAUPUNGIN IKÄIHMISTEN PALVELUJEN ASIAKASMÄÄRÄN ARVIO VÄESTÖENNUSTEEN POHJALTA
VUOSILLE 2025, 2030, 2035 JA 2040**

Suhteutus 75 vuotta täyttäneisiin (75 vuotta täyttäneiden määrä perustuu tilastokeskuksen väestöennusteeseen)

	v. 2025	v. 2030	v. 2035	v. 2040
Indikaattori	Arvio: 1148 henkilöä (75 v. täyttäneitä)	Arvio: 1293 henkilöä (75 v. täyttäneitä)	Arvio: 1387 henkilöä (75 v. täyttäneitä)	Arvio: 1444 henkilöä (75 v. täyttäneitä)
Kotona asuvien osuus (pois lukien ympärivuorokautisen palvelun piirissä olevat) <i>Tavoite: 91 – 92 % asuu kotona</i>	1045 - 1056	1177 - 1190	1262 - 1276	1314 - 1328
Säännöllistä kotihoitoa saavien osuus <i>Tavoite: 13 – 14 % saa säännöllistä kotihoitoa</i>	150 - 161	168 - 181	180 - 194	188 - 202
Omaishoidon tukea saavien osuus <i>Tavoite: 6 -7 % saa omaishoidon tukea</i>	69 - 80	78 - 91	83 - 97	87 - 101
Tehostetussa palveluasumisessa asuvien osuus <i>Tavoite: 12 % on tehostetussa palveluasumisessa</i>	138	155	166	173
Pitkäaikaisessa laitoshoidossa (terveyskeskussairaala) olevien osuus <i>Tavoite: 0 % hoidossa pitkäaikaisessa hoidossa terveyskeskuksen osastolla</i>	0	0	0	0

Laitilan ikääntyneen väestön palveluiden järjestämissuunnitelman ovat laatineet:

Ikäihmisten palvelujohtaja Sari Koski
Muistikoordinaattori-palveluneuvoja Susanna Jalava
Erityisasiantuntija Ritva Miesmaa
Kotihoidon johtaja Mari Pilpola
Vt. asumispalvelujohtaja Jani Silvast